

se sig selv som den endelige sejrherre; og især de statiske, subjektive billeder virker overraskende (Juliáns første møde med Elena, scenen på broen med Calanda-trommen, etc.), mens karakteriserende billeder som f. eks. Juliáns stirrende øjne halvt skjult bag Pablos mor, ved andet gennemsyn af filmen virker »udtænkte«. Helt uvedkommende er naturligvis skildringen af Antonio Sauras maleri af Brigitte Bardot. Farverne (Eastmancolor) er især i eksteriørene exceptionelt smukke, men jeg tør ikke påstå, at jeg kunne se dem som andet end realistiske.

Man kan nok se »Den giftgrønne drink« som et billede på den traditionsbundne spanske middelklasses manglende evne til at møde vor tids følelsesmæssige krav, dens utilstrækkelige moralske udrustning når det gælder at modulere følelseslivet i forholdet til ydre påvirkninger (her næsten »udenlandske«), men bl. a. Buñuel har vist, at det er et alment, moralsk problem. Det kan variere efter nationale, religiøse eller politiske grænser, og det må følgelig angribes forskelligt. Saura har valgt at angribe det nationalt og han vil ramme grundstammen: bourgeoisiet. Det lykkes ham næppe. Ved Berlinfestivalen klappede det tyske bourgeois henrykt af »Peppermint frappe«.

Poul Malmkjær.

The Jungle Book (Junglebogen) USA 1967

Prod.: Walt Disney Prod., Don Duckwall. Instr.: Wolfgang Reitherman. Manus.: Larry Clemmons, Ralph Wright, Ken Anderson, Vance Gerry. Forlæg: Rudyard Kiplings »Mowgli« bøger. Førstetegner: Milt Kahl, Ollie Johnston, Frank Thomas, John Lounsbery (t-c). Figurtegnere: Hal King, Eric Cleworth, Eric Larson, Fred Hellwich, Walt Stanchfield, John Ewing, Dick Lucas. Layout: Don Griffith, Basil Davidovitch, Tom Codrick, Dale Barnhart, Sylvia Roemer. Baggrundsstil: Al Dempster. Baggrund: Bill Layne, Ralph Hulett, Art Riley, Thelma Witner, Frank Armitage. Trickfilmstegnere: Dan MacManus. Musik: Georges Bruns, sange af R.M. & R.B. Sherman, Terry Gilkyson. Klip: Tom Acosta, N. Carlisle. Stemmer (eng.): Phil Harris, Sebastian Cabot, Louis Prima, George Sanders, Sterling Holloway, J. Pat O'Malley, Bruce Reitherman, Verna Felton, Clint Howard, Chad Stuart, Lord Timothy Hudson, John Abbott, Ben Wright, Darleen Carr. Stemmer (danske): Preben Uglebjerg, Carl Ottesen, Joachim Clausen, Svend Asmusen, Ulrik Neumann, Kjeld Jacobsen, Gert Bastian, Ove Sprogøe, Ole Monty, Peter Kitter, »Sniff« Neumann. Prem.: Metropol 26. 12. 1968. Udl.: Gloria. Længde: 78 min., 2150 m, rød.

»Junglebogen« har næppe omvendt en eneste Disney-foragter, og de lunke har blot med et velvilligt skulderklap anerkendt filmens charme og harmløse satire. Heri er der intet overraskende, men det er mærkeligt, at flere sande Disney-entusiaster blandt de dan-

ske dagbladsanmeldere har modtaget filmen så begejstret. Vel er den et indtagende divertissement, som man gerne under succes, men den tåler ikke sammenligning med virtuosnumre, der gør det muligt at placere Disney blandt de store filmskabere.

»Junglebogen«, hvis frie forhold til Kiplings roman er underordnet, er en slags musical, der består af en række revynumre, løst komponerede omkring drengen Mowglis rejse gennem junglen, hvor han møder syv forskellige dyr eller dyrearter: panteren Bagheera, den sleske slange Kaa, elefant-soldaterne, den dumme bjørn Baloo, aberne anført af kong Louie, de forpjuskede gribbe og den grumme tiger Shere Khan. Ingen af disse møder skildres med samme detailrigdom, dynamik eller barokke fantasi-udfoldelse, som man finder i Disneys to mesterværker »Dumbo« og »Pinocchio«, og som man træffer i de bedste afsnit i »Snehvide« og »Da kongen var knægt«.

Optrinene med slangen Kaa er måske det vittigste i filmen. Dens hypnotiserende radarblik, der får ofrenes øjne til at antage alle regnbuens farver, glemmer man ikke så hurtigt, og dens skadefro jongleren med den indsovede Mowgli hører også til de gode øjeblikke. Men man behøver ikke at tænke sig længe om for at erindre nogle meget nært beslægtede akrobatnumre, som er langt mere udførlige og virtuose i tidligere film. Der er Fedtmules svimlende lallen rundt i »Tårnuret skal renses« (»Clock Cleaners«, 1937), og der er den fantastiske scene i den halvlang »Mickey og bønnestagen« (1947), hvor tryllebønnerne om natten vokser op gennem huset og trækker Anders And, Mickey og Fedtmule med op i højderne. Ustandselig er den sovende Fedtmule ved at dratte ned, men hver gang vokser en ny gren ud på bønnestagen og redder ham. Det er noget, man husker endnu 20 år efter, men hvilket barn vil om 20 år have nogen videre erindring om slangen Kaa? Noget lignende gælder de ellers udmærkede episoder med de jazzglade aber og de vegeerende gribbe.

»Junglebogen« mangler simpelt hen Disney-studiernes tidligere vitalitet. Filmen er lidt tam og træg, selv om den stort set undgår det alt for nuttede og sentimentale. Militær-satiren i elefant-afsnittene (»Her er

ikke noget at grine ad, soldat. De er i hæren«), savner således den skarpe brod, man fandt i satiren over show-branchen i f. eks. »Dumbo« og »Pinocchio«. Den godmodige og dumme bjørn Baloo er ikke skildret med det samme glade vanvid som Fedtmule, Pluto, den ustyrligt morsomme ulv i »Da kongen var knægt« eller de mange bjørne, der dukkede op i Disneys korte tegnefilm omkring 1950. Man må have været klar over dette, for manuskriptforfatterne tager deres tilflugt til et gammelt trick: Når man ikke kan være særlig morsom, gribende eller lignende, så lader man personerne sige, at det er morsomt, gribende osv. i håbet om, at tilskuerne lader sig bluffe. Her siger Mowgli til Baloo »Du er alle tiders!«, »Ih, hvor er du fuld af sjov, Baloo!« og lignende – men det skulle jo helst være tilskuerne, der sagde dette for sig selv.

Det er altid synd, når en film ikke er vellykket, men det er særlig synd i dette tilfælde. Dels fordi det var Disneys sidste film, dels fordi det måske kunne være blevet en af hans bedste og mest personlige. Eventyret om Mowglis rejse gennem junglen har nemlig lighedspunkter med eventyrene om den flyvende elefantunge Dumbo, den levende trædukke Pinocchio, den cyklende bjørnunge Bongo, barnekongen, der til sidst trækker sværdet op af stenen o.a. Alle er de udviklingshistorier om væsner, der går grueligt meget igennem, før de opdager hidtil ukendte egenskaber hos sig selv og derved finder kærligheden, lykken og modenheten. Det drejer sig altså blot om at realisere sig selv, om at blive voksen. Det er Disneys egen historie, men inspirationen mangler alligevel i »Junglebogen«, for den har ikke ovennævnte films mystiske og drømmeagtige karakter med helt abstrakte, surrealistiske indslag. Det hjælper ikke, at Disneys tegnere her – som i alle film fra det sidste tiår – anvender en kantet, stiliseret streg til forskel fra den indskrede naturalisme i »Askepot« og »Lady og Vagabonden«.

Den dramatiske komposition er som nævnt ret løs. Det er adskilte, uafhængige episoder, hvor hovedpersonen ofte kun er tilskuer, ikke medspiller. Dialogen er snakkesalig, især mellem Baloo og panteren Bagheera. Filmen går her i stå, og instruktøren Wolf-

Bjørnen Baloo, drengen Mowgli og panteren Bagheera i Walt Disneys version.

gang Reitherman må hjælpeløst bruge en klodset og mekanisk klipning. I det hele taget er der noget primitivt over teknikken, som vidner om de enormt øgede produktionsomkostninger. Mindst to optagelser (elefanternes march og slangens fald fra træet) gentages uden nogen forandringer. Det mindes man ikke at have set før i en Disney-film.

Som sagt er der beklageligvis ikke nogen drømmesekvenser. Det kan tilføjes, at der heller ikke er nogen af de store ekspressionistiske skrækvisioner, som Disneys tegnere tidligere har udført så blændende. Tigere kunne ellers give anledning til dette, men end ikke det afsluttende opgør med den kan måle sig med f. eks. hekse-scenerne i »Snehvide« eller uvejret i »Dumbo«. Grunden til denne sørgelige mangel er naturligvis den hysteriske kampagne, som velmenende og »pædagogiske« kritikere i tidens løb har ført mod Disneys uhygge-scener. Resultatet er en tamhed, som absolut intet barn kan tage skade af, og som næppe kan give nogen – voksen eller barn – samme oplevelse som flere af de ovennævnte højdepunkter. Disneys tidligere præstationer berettiger nu engang til at anlægge en meget kritisk målestok. For at undgå enhver misforståelse skal det imidlertid understreges, at filmen med sin abefest (kun i bogstavelig betydning!) og sin komisk-listige slange er charmerende underholdning, der virker opmuntrende i en fortænt »Weekend«-tidsalder. Tilmed svækkes »Junglebogen« ikke væsentligt af Disneys achilles-hæl – hans manglende evne til at tegne almindelige mennesker – for drenge og især den brunøjede glansbilled-skønhed til sidst er skildret med ironisk distance.

Den danske eftersynkronisering er måske ikke på højde med originalen, men Ulrik Neumanns slangestemme og Kjeld Jacobsen som tigreren kan man dårligt forestille sig bedre, selv om netop George Sanders' Shere Khan blev rost i England.

Frederik G. Jungersen.

Reflections in a Golden Eye (Glimt i et gyldent Øje) USA 1967

Prod.: Warner Bros./Seven Arts, Ray Stark, C. O. Erickson, Milton Feldman, Mario del Papa. Instr.: John Huston/ass.: Vana Caruso. Manus.: Chapman Mortimer, Gladys Hill. Forlæg: Carson McCullers' roman af samme navn. Foto: Aldo Tonti (t-c/Panavision). Klip: Russell Lloyd. Musik: Toshiro Mayuzumi. Ark.: Bruno Avesani. Medv.: Marlon Brando, Elizabeth Taylor, Brian Keith, Julie Harris, Zorro David, Irvin Dugan, Robert Forster, Fay Sparks, Gordon Mitchell, Douglas Stark, Al Muloch, Ted Benides, John Callaghan. Prem.: Imperial 24. 10. 1968. Udl.: Warner/Constantin. Længde: 109 min., 3005 m, gul.

I sin artikel om filmkritikken i »Kosmorama 83« for et år siden skrev Søren Kjærup, at en af »Cahiers«-kritikkens uhyrligheder, den såkaldte politique des auteurs-teori, blev forladt allerede i 1961. Ganske vist tilføjede han perfid, at den herhjemme overlevede i det gamle »Kosmorama« bl. a. i mine anmeldelser. Jeg synes nu, at teorien, hvis man kan bruge så krævende et udtryk om denne tommelfingerregel-æstetik, lever i bedste vel-

Elizabeth Taylor beundres i Hustons »Reflections in a Golden Eye«.

gående den dag i dag. Hvorledes skal man ellers forklare mange anmelderes umådeligt venlige modtagelse af mislykkede film fra de kårne heltes hånd og deres affærdigende behandling af film, som er skabt af de detroniserede storheder. Sagligheden har ikke gode kår i den hjemlige filmkritik for tiden, og hvorfor skulle den også have det i filmkritikken, når den ikke har det andre steder, men den missionerende og filmpolitiserende kritik bliver af og til helt hovedløs. Når man f. eks. omhyggeligt finder frem til de næsten usporlige tegn på Premingers talent i den næsten konsekvent dårlige »Hurry Sundown« og til gengæld med fryd noterer sig alle tegn på John Hustons afmagt i den næsten konsekvent gode »Glimt i et gyldent øje«.

John Huston er *out* – det har man vedtaget i kritikersammenslutningen. Han betragtes vist nok som en gammel krukke, der er blevet helt katolsk i hovedet ved at blive inficeret af europæisk intellektualisme. Nogle ville dog gå med til, at »Fanget i natten« slet ikke var så uinteressant, men det var nok et uheld. Om »Glimt i et gyldent øje« kunne man atter blive enige. Den er dog utålelig. Hvad skal man så stille op, når man selv var meget fængslet af den, og synes, at det er en meget vellykket filmatisering af Carson McCullers lille roman. Det er naturligvis rigtigt, at historien præsenterer os for en række sydstatsneurotikere og deres selvskabte problemer i et betændt melodrama, og det er måske en smagssag, om man føler sig frastødt eller ej.

Jeg synes, at Huston i sin iscenesættelse for det første etablerer det lukkede militærmilieu med dets sæt af spille- og leveregler på en måde som lukker os ind i denne verden. Han lader os få en mulighed for at san-

se omgivelserne uden at forfalde til de alt for demonstrative opvisninger i sydstatsforfald og kasernelummerhed. For det andet forekommer det mig, at han får anbragt hovedpersonerne præcist i et mønster. Ingen af personerne kan fjernes uden at helheden vil gå itu. Alle er de projektioner af seksualiteten. Det er kønsdriften, der fører dramaets personer frem mod deres individuelle skæbne. Den er blevet det altdominerende element i deres tilværelse, det, der bestemmer dem i deres forhold til sig selv og i deres forhold til andre mennesker. Det forekommer mig, at manuskriftet (af Chapman Mortimer og Gladys Hill) foruden at følge Carson McCullers' roman ret nøje, klart og præcist fremlægger det grundlæggende tema igennem personernes optræden, og at det heldigt har undgået det skematiske og det hysteriske, der naturligvis hele tiden lurer under overfladen. Og det forekommer mig, at John Hustons iscenesættelse er præget i endog meget høj grad af sensibilitet over for nuancerne i dramaet. Jeg synes, at Huston netop i kraft af alle iscenesættelsens elementer, i kraft af det bløde, skumringsfyldte lys, det intenst iagttagende kamera, og i kraft af det næsten hele tiden kraftfulde og temperamentsrøbene spil fastholder vor interesse for disse mennesker, fanget i natten af deres drifter, deres had, kærlighed, foragt, og smertelige længsel efter et liv, der er anderledes end det, de lever.

Jeg nærer ingen illusion om, at jeg kan ændre indstillingen til Huston hos dem, der har afskrevet ham, men jeg tror ikke, at det er fornuftigt at afskrive ham. Han er måske ingen auteur i de ubønhørlige teoretikers øjne, men han er en instruktør, der stadig af og til laver nogle fremragende film.

Ib Monty.